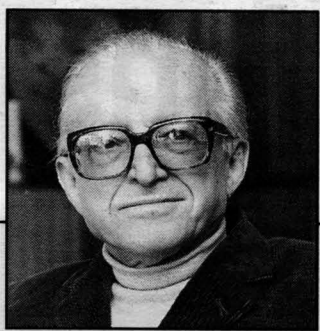

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Que Déu ens salvi el rei de cada casa

De tant en tant, i generalment amb una certa timidesa, hi ha qui torna i retorna a una imminent crisi del llibre tal com l'estimem. Disminueixen arreu els lectors de lletra impresa, en uns llocs més que no pas en altres, i és inevitable reconèixer que nosaltres pertanyem a zones poc afavorides pel gust de la lectura. Quan s'escriu o es parla d'aquest tema, és inevitable fer referència als idiomes que cobreixen extenses àrees geogràfiques i tenen milions de parlants. Vull recalcar-ho: parlants, perquè passa que hi ha llengües molt esteses en terra ferma que tenen el major nombre d'analfabets per quilòmetre quadrat. Espero que tothom em compregui sense necessitat d'assenyalar, que sempre és una cosa que fa mal efecte.

Però hi ha evidències que no es poden eludir, com és el cas del finès, parlat per poca població a Finlàndia, que no arriba als cinc milions d'habitants, però crida l'atenció el que me n'han dit alguns amics que l'han visitada. En algunes llibreries, s'hi formen cues quan apareixen novetats editorials.

Dins aquest panorama que a nosaltres ens fa enveja, hi tenen lloc unes evidències que arriben a tot arreu. La televisió és prou recent (dins aquesta època de *revival* dels dinosaures) perquè encara siguem molts els supervivents que en recordem els orígens com a element de distracció i d'informació i de folgança sense esforç. Unes facilitats d'esperit que s'han anat apoderant de totes les cases i ja és mestressa de vides i consciències.

El procés no cessa. Insidiosament, s'han anat incorporant novetats al sistema general, com ara les antenes parabòliques, que permeten rebre emissions de diversos països i sintonitzar dotzenes de canals. De moment, se m'apareix com una possibilitat horrorosa, però deu tenir la fascinació fatal d'una força hipnòtica que ensopeix les víctimes abans de devorar-les. El cas és que ja es veuen antenes parabòliques en una colla de terrats i que tendeixen a multiplicar-se. Fins fa poc, tenien l'inconvenient del preu, sortien cares. Però recentment, cosa de pocs dies

enrera, una marca anglesa que fabrica una extensa gamma d'aparells electrònics (i ho fabrica a Corea, a Taiwan, a Hong Kong, a països asiàtics de mà d'obra barata i dits hàbils) ha fet una propaganda temptadora, amb preus molt baixos. És possible de muntar-les en terrats, balcones, eixides i terrasses, pràcticament sense coneixements tècnics especials. Ara: si es presenta alguna complicació, la marca promet ajuda tècnica a la primera trucada.

Pot ésser espantós: poder rebre a casa trenta canals de televisió estrangera, sumats als sis que ja tenim, ens farà canviar de fesomia. A mi (potser és una aprensió meua) ja em sembla veure pels carrers rostres marcats per les

imatges en moviment reflectides per una pantalla. Mirades perdudes que tenen el parpelleig imperceptible, però existent i real, propi de l'electromagnetisme...

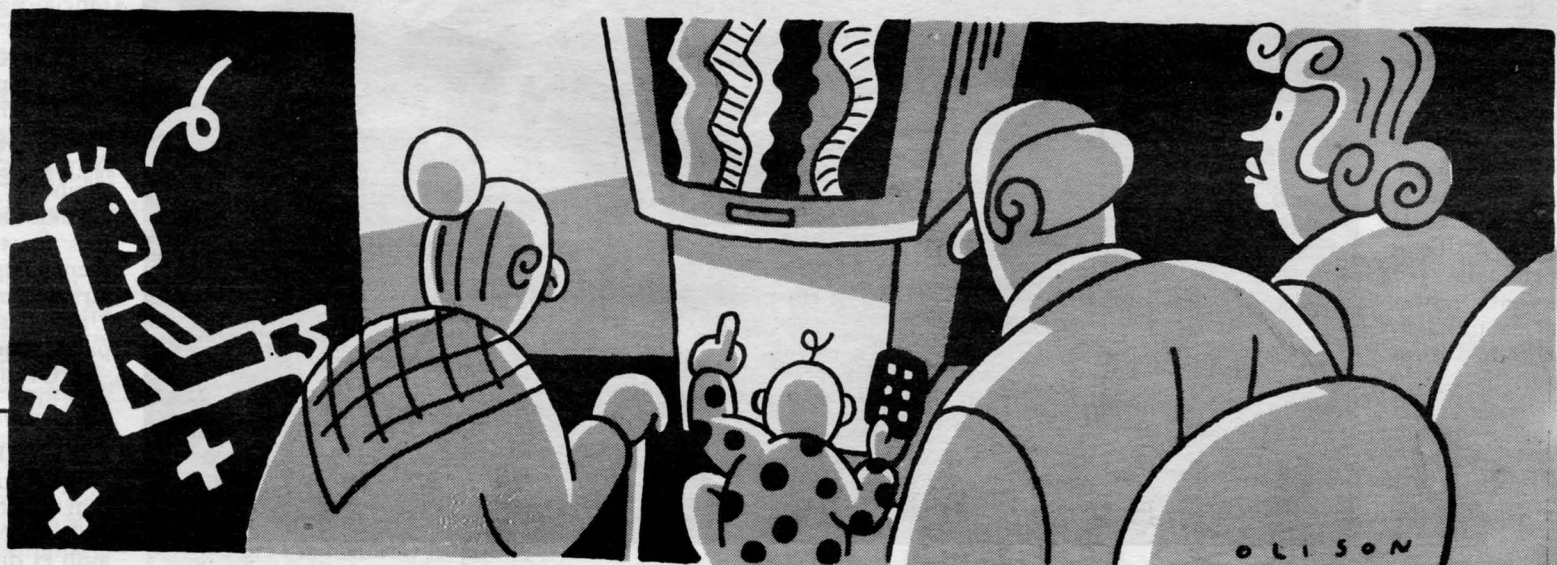
¿Com podrà resistir la lletra impresa aquest atac massiu i frontal d'un invent que es presenta emparat per la llei del mínim esforç? Jo diria que els *serials* televisius d'avui dia han substituït, amb un espectacular augment d'auditori, els fulletons del segle passat. Em consta que els segueixen persones d'un nivell intel·lectual molt superior al que es pot esperar del producte. Però potser és això, qui sap si hem arribat a un nivell de tensions que ens fa caure en mandres indefugibles.

¿Com podrà fer front el llibre a aquesta competència? Són corrents les llars on hi ha una peça amb prestatgeries destinades a exhibir-hi uns quants llibres ben encuadernats, més que res per a donar to, i que facin joc —si pot ésser— amb el tresillo del menjador o de la sala.

Però el que es fa més evident és que a cada habitació de la casa hi hagi un televisor. Un per als nens, un per als adults i un altre per a la gent gran. Sobretot, que no es produeixin incidents.

Veig molt problemàtic, i em té desolat, que hi torni a haver a moltes cases una butaca, il·luminada adequadament, per a llegir. Llegir serà, si badem, com desxifrar jeroglífics, una mania de savis guillats.

Pere Calders

OLISON